

Ikerkuntza-proiektua

*Karlos Santiago Etxeberria
Jose Francisco Lukas Mujika*

Hezkuntzarako Ikerkuntza eta Diagnosi-Metodoen Saila
Euskal Herriko Unibertsitatea

GAKO-HITZAK: Hezkuntzaren Ikerkuntza. Ikerkuntza-metodoak. Ikerkuntza-proiektua. Ikerkuntza enpiriko. Ikerkuntza kualitatibo.

1. Sarrera

Ikerketa bat egin behar denean askotan topatzen dugun arazoa, ikerketa horretarako proiektua nola burutu behar den jakitea izaten da. Zientziazko bibliografiara jotzen badugu aipamen gutxi topatuko dugu. Hau dela eta, artikulu hau hutsune hori betetzera dator. Artikulu honen bitartez ikerkuntza-proiektuaren elementu garrantzitsuenak ezagutarazi nahi ditugu, beti ere aukeratutako metodo bakoitzak dituen berezitasunak kontutan hartuz. Honekin batera ikerkuntza-proiektuak burutzeko oinarriko arauak eta hainbat iradokizun aurkezten dira.

2. Ikerkuntza-proiektuaren kontzeptua

Hasteko, Ikerkuntza-proiektuaz ulertzen denari buruz nahasmendu handia dagoela esan daiteke. Ikerkuntza-proiektuari buruzko izaeraz, egile desberdinek kontzepzio edo definizio desberdinak ematen dituzte. Ondoren, horietako kontzepzio batzuk azalduko ditugu.:

Ander-Egg egilearentzat (1993), Ikerkuntza-proiektua ikerketaren jardueraren antolaketa da eta jarduera edo eginkizun hori burutzeko beharrezkoak diren eragiketa guztiak prestatzean datza.

Buendía, Colás eta Hernández Pinarentzat (1997), proiektuan ikerketaren burutzapenean **eman beharreko urrats guztiak** zehazten dira.

Aurreko egileen ildo beretik doaz Ruiz Olabuenaga, Aristegui eta Melgosa (2002). Hauek, edozein ikerketak eduki behar dituen **oinarrizko aldi**en zehaztapen gisa definitzen dute ikerkuntza-proiektua.

Icart, Fuentelsaz eta Pulponek (2001), **ikerkuntza-proposamen** gisa definitzen dute ikerkuntza-proiektua. Proposamen horretan, hasi behar den ikerketa horren planifikazio-aldia deskribatzen da.

Babbie ere (1999), Ikerkuntza-proiektua «**ikerkuntza-proposamena**» izendatzen du. Egile honentzat proposamen horrek, azterketa hori hasteko arrazoi eta burutuko den eraren aurrerapena dela adierazten du.

Azkenik, Cea (1996) aipatuko dugu. Egile honek dio, Ikerkuntza-proiektuak argi azaldu behar dituela ikerketaren aldi bakoitza burutzeko eginbideak. Egile honek berak zera azaltzen du: Ikerkuntza-proiektuari dagozkion alderdiak diseinua eta informazioaren bilketa eta analisirako teknikak dira.

Orain arte esandakotik atera daitekeen ondorioetako bat da Ikerkuntza-proiektuarekin oso lotua dagoen kontzeptua, ikerkuntza-jardueraren antolaketa dela. Hainbat kasutan ere, diseinuaren kontzeptua proiektuarenarekin lotzen da. Dena den, Ceak (1996) gogorazten digu proiektuaren kontzeptua diseinuarena baino zabalagoa dela zeren eta, diseinua barnean hartzeaz gain, beste hainbat alderdi ere hartzen du, hala nola, ikerketaren helburuak eta baliabide materialak eta burutzeko denboraldia.

Cearen planteamenduaren ildo beretik, Lukas et al. Egileek (2000) aurkezten duten definizioa ere aintzat hartu daiteke. Hona hemen definizio hori:

«Ikerketa burutzeko beharrezkoak diren neurriak eta xedeak arrazoi-tu eta deskribatzen dituen proiektua. Honako atalak izaten ditu: izenburua, egileen datuak, interesaren, helburuen edo hipotesien arrazoiketa, metodoa (lagina edo subjektuak, jardunbidea eta tresnak) datu-analisi-rako metodoa, bibliografia-erreferentziak, urratsak eta epeak, aurrekontua eta finantziaketa.» (Lukas et al., 2000: 138 orr.).

Definizio horretan ikus daitekeenez, ikerkuntza-proiektua idazteko momentuan kontuan hartu daitezke alderdien zerrenda zabalak aurkezten du.

Dudarik ez dago, Ikerkuntza-proiektua dokumentu batean taxutu behar dela. Dokumentu hori proiektua negoziatu edo adosteko abiapuntua da. Dokumentu hori luzeago ala laburragoa izango da, egituraketa maila desberdinetakoa izango da baina, edozein modutan, ikerkuntza-arazoaren definitziorik ikerketa abiaraztera baimendu behar du.

Pertsona bat edo batzuek Ikerketa-proiektua prestatzea erabakitzen duten unetik proiektu horren onarpena jaso arte, lau aldi desberdinak identifikatu daitezke (Contandriopoulos et al., 1991): prestatketa, aurkezpena, ebaluazioa eta onarpena. Ikerkuntza-proiektuaren elaborazioa prestatketa aldiari dagokio. Prestatketa aldi horrek, aldi berean, beste hiru

fase garrantzitsu ditu: aztertu nahi den ikerkuntza-arazoaren kontzeptualizazioa, ikerkuntza-estrategia baten aukeraketa eta ikerketaren planifikazioa.

Egiten dugun galdera	Zehaztu behar dugun definizioa
ZEIN	GAIA EDO KUESTIOA
ZERTARAKO	HELBURUA
ZERGATIK	EGOERA-ARAZOA
NON	EREMUA
NOIZ	KRONOGRAMA
ZENBATERAINO	SAKONTASUNA
NOLA	METODO ETA TEKNIKAK
NORTZUK	GIZA TALDEA
ZEREKIN	FINANZIAZIOA

Ander-Egg egileak (1993), galdera multzo baten bitartez ikerketa kontzeptualizatzeko beste era aurkezten du, Ikerkuntza-proiektua osatzen dutenak izanik, galdera horiei emandako erantzunak. Aurreko koadroan, autore honek aurkeztutako kuestioak ikusi daitezke.

Ikerkuntza-proiektua beraz, planteatu diren helburuak lortzeko burutu behar diren zereginen aurrerapena dela baieztatu daiteke. Ondorioz, helburu horiek lortzeko barneko egitura eta bere baitan batasuna eduki behar dituen lanerako egitasmo bat da. Bere funtzioa, ikerketaren garapenerako egin behar den guztia bideratzeko bidea prestatzea da.

Labur bilduz, zera esan daiteke:

- Ikerkuntza-proiektua ikerketak zehaztu dituen helburuak lortzera bideratzen diren jardueren programaziorako erabakien multzoa.
- Programazio horren dokumentu-zehaztapena dela.

3. Ikerkuntza-proiektuaren elementuak

Bibliografia berrikusiz, ikerkuntza-proiektuen eskema desberdinak aurkitu ditzakegu. Horietako batzuk oso exhaustiboak dira eta beste batzuk, ordea, oso orokorrak diren aldietan oinarritzen dira. Ikus ditzagun proposamen horietako batzuk.

Lehendabiziko proposamena ikerketa kuantitatiboaren ereduari dagokiona da. Eskema hori oso erabilia da eta Hezkuntza-Ikerkuntzazko eskuliburu batetik ateratako eskema da (Hernández Pina eta al., 1995).

1. Ikerketaren planteamendu eta oinarri teorikoa. Ikerketaren asmoa.
2. Helburuak eta hipotesiak. Azterketaren aldagaiak.
3. Ikerketaren metodologia.
 - Ikerketaren diseinua.
 - Subjektuak eta laginketa.
 - Ikerketa-metodo eta teknikak. Ikerketaren prozedurak.
 - Ikerketaren denboratzea.
 - Ikerketaren aurrekontua.
 - Informazioaren analisirako egitasmoa.
 - Itxarondako emaitza eta konklusioak.
4. Bibliografia.
5. Eranskinak.

Ikerkuntza kualitatiboari dagokionez, proiektuen proposamen gutxi dago. Badirudi metodologia kualitatiboaren berezko izaera malgu eta elkarreraginezkoak oztopatzen duela ikerkuntzarako metodologiazko eskuliburuetan oso egituratuak diren ikerkuntza-proiektuen aurkezpena. Ordea, oso eskema orokorrak aurkezten dira. Horietako adibide bat, García Jiménez irakasleak ikerkuntza etnografikorako proposatutako diseinutik ateratako eskema da (1994).

1. Ikerkuntza-arazoaren hautaketa.
2. Diseinuaren hautaketa.
3. Eszenatokirako sarbidea.
4. Rolen definizioa
5. Informatzaileen hautaketa
6. Informazioaren bilketa eta analisirako prozeduren zehaztapena.

Ikerkuntza-ekintzaren kasuan, Ikerkuntza-proiektuaren ereduak topatzea zailagoa dela oraindik esan behar da. Esan daiteke ez dela existitzen. Literatura zientifikoa argitaratutako txosten edota esperientzietatik, ikusmolde honetako ikerkuntza-proiektuaren jarraibide garrantzitsuenak igarri daitezke. Honen lekukoa da ondoren aurkezten dugun adibidea, Bartzelonako Unibertsitatean izandako esperientzia batetik atera duguna (Bartolome eta Anguera, 1990).

1. Ikerkuntza-arazoaren planteamendua.
2. Literaturaren berrikuspena.
3. Jardueren planifikazioa.
4. Partaideen hautaketa eta antolaketa.
5. Datuen bilketarako tresnen elaborazio eta hautaketa.
6. Aurrekontua.

Ikusi daitekeenez Ikerkuntza-proiektuaren formulapen zehatzak, ikerketa hori burutzeraz eraman gaituzten urrats guztien antolaketa eskatzen du, alegia, ikerkuntza-arazoaren identifikazioko aldia, era guztietako jardueren zehaztapena, eta azkenik proiektu hori burutzeko dugun denbora eta baliabideak.

Aurkeztutako adibide batzuen haritik, gure ustez edozein Ikerkuntza-proiektuan sartu behar diren elementu edo zati garrantzitsuak jasotzen dituen eredu bat ateratzen saiatu gara. Eredu horren elementuak ondoko hauek dira:

3.1. *Ikerkuntza-arazoaren testuinguraketa eta formulazioa*

Ikerketa baten hasiera arazotsua kontsidera daitekeen egoeran egoten da beti. Egoera arazotsuaz zera ulertzen da: ezagutzaren zalantza, kezka edo hutsune baten aurrean erantzunik ez dagoenean. Hau da azken finean, ikerkuntza-arazoa. Ikerkuntza-arazo horiek irekiago ala itxiagoak izan daitezke edota teoriko ala praktikoagoak, baina ikerkuntza arazo horien ebazpenaren bila abiatuko da.

Ikerkuntza-arazoak ez dira ezerezetik ateratzen baizik eta zabalagoak diren beste ezagutza-arloetan txertatuak egoten dira. Hau dela eta, gehienetan ikerkuntza-arazo horren kasuan esan eta egin denaz (ikerkuntza-arazo horren ikerkuntzazko eta teori testuingurua) informatua egotea beharrezkoa izaten da. Berrikuspen bibliografikoa edota adituei egindako kontsultak dira horretarako jarduerak.

Ikerkuntza-proiektuaren lehendabiziko zati honetan, ondoko aldiak bereizi daitezke:

—*Ikerketaren hasierako ideia.* Maiz, ideia edo gai hau era ilun eta generikoan agertzen da. Ikertzailea ideia horretan sakontzen joaten den neurrian ideia hori zehaztuko da.

Idea horren jatorria era askotarikoa da. Zoria izan daiteke ikerkuntza-arazoaren sortzailea eta baita ikerketa finantzatzen duen erakundea ere. Tartean, aukerak anitzak dira.

—*Bibliografia-berrikuspena.* Berrikuspenaren bitartez, aukeratutako gaiarekin familiarizatzea bilatzen da. Funtsean, dagoen teoria eta aurretik egindako ikerkuntzari buruzko informazioa lortu nahi da. Honekin Ikerkuntza-proiektuaren hasierako ideia egituratzen da eta ikuspegi teoriko eta ikerkuntzazkoa ematen zaio. Gainera ikerketa diseinatzeke, ideiak jasotzea ahalbidetuko du.

Bibliografia-berrikuspenaz gain beste ikertzaileekin eztabaidek edota adituekin kontsultek ere, ikerketa diseinatzeke ideiak ekarriko dituzte

—*Ikerketaren marko teorikoa.* Marko edo testuinguru hau, ikertzaileak jaso duen informazio guztien integrazioan oinarritzen da. Gainera, marko teoriko honek erreferentzia-marko gisa erabil daiteke, emaitzak interpretatzen diren unean.

—*Ikerkuntza-arazoaren formulazioa*. Azkenean, erantzuna eskatzen duen ikerkuntza-arazoa behar den argitasuna formulatu behar da. Horretarako, bibliografia-berrikuspenean jasotako informazioaz gain, honako alderdiak ere kontsidera daitezke: ikerketaren helburu orokor eta espezifikoak, aukeratu den ikerkuntza arazoaren arrazoiak eta ikerketaren beharraren justifikazioa.

Zati edo fase honetan egin daitezkeen jardueren artean, honako hauek bereizi daitezke:

- Lanaren esparrua zehaztu.
- Informazioa bilatu iturri sekundarioetan.
- Informazioa bilatu jatorrizko iturrietan.
- Ikerkuntzan adituak diren pertsonak elkarrizketatu.
- Gaiarekiko inplikazio edota erlazioa duten pertsonak elkarrizketatu.
- Ikerkuntza-arazoaren gako-kontzeptuak definitu.
- Planteatutako ikerkuntza-gaia edo arazoaren kuestio-egoera.
- Eredu teorikoa hautatu edo sortu.
- Kasu eta kontestuak hautatu.
- Ikerkuntza-galderak formulatu.
- Aurretiko hipotesi bat aurkeztu.
- Ikerkuntza-proposamenaren zirriborroa egin.
- Ikerketaren helburuak erredaktatu.

3.2. *Planteamendu metodologikoa*

Aldi honetan ikerketa nola burutu behar den deskribatu behar da. Iker-tzaileak, ikerketa burutzeko egokienak iruditzen zaizkion metodo eta tresnak aukeratu eta aurkeztu behar ditu.

Hezkuntzan metodo desberdinak erabiltzen dira. Hau dela eta lehendabiziko erabakia, formulatutako ikerkuntza-arazo eta helburuei hobekien egokitzen den metodoaren aukeraketa da.

Hautatutako metodoaren arabera, hainbat erabaki hartu behar dira, hala nola:

- Ikerketan parte hartu behar duten subjektuen hautaketa eta hautaketa horretarako irizpide eta metodoak.
- Informazioaren bilketarako teknikak.
- Datuen analisirako teknikak.

Ikerketaren helburuetatik aparte, hartzen diren erabakietan eragina duten beste faktore batzuk ere badaude. Hona hemen horietako batzuk:

- Ikerkuntzaren kontzeptu-oinarriak, alegia, ikertzailearentzat ikerkuntzak dituen funtzioak, helburuak, ...

- Ikertzaileak daukan metodo eta teknika desberdinen ezagutza eta menderatze-maila.
- Ikerketarako nahi den zehaztasun eta zorroztasun maila.
- Ikerketaren egingarritasuna.

Egin daitezkeen jardueren artean, honako hauek bereiz daitezke:

- Estrategia metodologikoak hautatu.
- Aldagaiak identifikatu eta deskribatu.
- Diseinua deskribatu.
- Populazioa osatzen duten subjektuak zehaztu.
- Lagina egokia hautatu.
- Ikerketan parte hartu behar duten subjektuak hautatu.
- Datuen bilketarako metodoak hautatu.
- Datuen analisirako teknikak hautatu.
- Proba pilotuak egin.
- Datuak biltzeko prozesua deskribatu.
- Ikerketaren aspektu etikoei buruz gogoeta egin.

3.3. Egutegia

Ikertzaileak ikerketaren aldi bakoitzaren iraupena zehaztu behar du. Honek, burutu behar den lanaren elementu guztien antolaketa eta aktibitateen arteko denbora-erlazioen definizio argia suposatzen du. Eginkizun edo jarduera hau- izen desberdinaz ezagutzen da, hala nola, «egitasmo operati-boa» (Pons, 1993), «burutze-egitasmoa» (Contandriopulos et al, 1991) eta «zereginen kronologia» (Cea, 1996)¹.

Gizarte-Ikerkuntzaren eremuan, ikerketa-proiektuaren denborak kalku- latzeko hainbat tekniken erabilpena ohizkoa da. Teknika horien artean «Pro- gram Evaluation and Review Technique» edo «Program Evaluation/Re- search Tasks» (PERT) da ezagunena (Pons, 1993, Cea, 1996 eta Rubio eta Varas, 1999). Funtsean, ikerkuntza-proiektuaren aldi bakoitzaren iraupena eta kostua kalkulatzeko dira eta modu grafikoan adierazten da.

Egutegi honek errealista eta proposatutako ikerkuntza-proiektuarekin koherentea izan behar du. Ustekabeei aurre egiteko, aldi bakoitzerako utzi- tako denboran aldaketak ezartzeko tarteak uztea komenigarria da.

Ondoko lerroetan, denborazko planifikazioa eskatzen duten jarduera batzuk aurkezten ditugu:

- Bibliografiaren berrikuspena.
- Onarpena, diru-laguntzak etab. ebazteko epeak.
- Datuak biltzeko tresnen eraikuntza.

¹ Jatorriz, «plan operativo», «plan de ejecución» eta «cronología de tareas» hurrenez hurren.

- Proba pilotuak.
- Behatzaile, elkarrizketagile eta datu biltzailereren formakuntza eta entrenamendua.
- Landa-lana: esku sartzea, esperimentua, programa baten aplikazioa, datuen bilketa, ...
- Baimenen eskaerarako negoziaketak.
- Datuen azterketa: hitzez hitzezko transkripzioa, ordenadorean datuak sartzea, datuen kodetzea, datuen arazketa, analisia, ...
- Konklusioen interpretazio eta formulazioa.
- Ikerkuntza-txostenaren erredakzioa.

3.4. *Aurrekontua eta baliabideak*

Aurrekontuari dagokion ikerkuntza-proiektuaren zatiak bi elementu jasotzen ditu: ikerketa burutzeko beharrezkoak diren baliabideak eta jarduera bakoitzerako behar diren diru-kopuruen zehaztapena.

Ikerketa bat burutzeko aurreikusi behar diren kostuak era honetan banatu daitezke:

- Giza baliabideak. Programatutakoa aurrera eramateko, baliagarria edota kontratatu behar den pertsoneri dagokiena. Giza baliabide hauen deskribapenarekin batera, ordainsariak, dietak eta joan-etorriei dagozkien ekonomia-kostuak zehaztu behar dira. Halaber, hainbat kasutan ikerketa-taldearen gaitasuna eta eskarmentua edota partaide bakoitzak bereganatzen duen ardura egiaztatzea beharrezkoa izaten da.
- Baliabide materialak. Hauek, «material higigarria» izenez ezagutzen denaren barruan sartzen dira funtsean, alegia, fotokopiak, telefonoa, bulego eta informatikako materialak, ...
- Ekipamendua. Sail honetan inbentariagarria den materiala sartzen da. Alde batetik informatika-azpiegitura eta bestetik bibliografia eta ikus-entzunezko materiala kontuan hartu behar dira.
- Eraikuntzak. Ikerketa burutu behar den espazioari dagozkio. Sail honetan honako aspektuak kontuan hartu behar dira: ikastegiak, lokalak, laborategiak, ...

3.5. *Kontuan hartzeko beste elementuak*

Aurreko lerroetan aurkeztutako ikerkuntza-proiektuaren atal garrantzitsuenez gain, kontuan hartu behar diren beste elementu batzuk daude, nahiz eta oinarritzko atalak gisa ezin diren kontsideratu. Hona hemen elementu horiek:

- Izenburua*. Zehatza izan behar du eta gaia eta ikerkuntza-arazoa zehaztu beharko lituzke. Aztertu nahi dena islatu behar du. Laburdurak, siglak, termino lainotsuak eta alferrikako hitzak saihestu behar dira.

- Laburpena*. Hainbat kasutan, Ikerkuntza-proiektua aurkezteko erabili behar den dokumentuaren betekizuna da. Alderdi formala da, edukizkoa baino gehiago. Edozein modutan, laburpenaren edukiek Ikerkuntza-proiektuan aurkezten direnen ordena berean agertu behar dute eta laburpena eskatzen duenak zehaztutako zabaleraz. Beraz, laburpenean honakoak agertu behar dira gutxienez: helburuak, ikerketa burutu behar den testuingurua, ikerketa-mota, azterlanaren subjektuak eta datuen bilketa eta azterketarako egitasmoa.
- Gako-hitzak*. Ikerketaren gaiari buruzko gunea definitzen duten hitz edo terminoak dira. Hitz hauek aintzat hartu den hiztegia edo thesaurus batetik hartu behar dira lirerateke, hala nola, «Thesauro de la Educación» (UNESCO/OIE, 1984) edo «Tesauro Europeo de la Educación» (Varios, 1992) izenekoak.
- Bibliografia*. Ikerkuntza-proiektua prestatzeko ikertzaileak kontsultatu dituen agiri guztien zerrenda da. Ezinbestekoak diren datuek (egilea, izenburua, urtea, ...), erreferentzien ordena eta aurkezpenari dagozkion arauak definitzen dute erreferentzien estiloa. Estiloari dagokionez, arautegi desberdinak daude. Hezkuntzaren Ikerkuntzaren arloan gehien erabiltzen den arautegia American Psychological Association delakoak emandakoa da (APA, 2001).
- Eranskinak*. Eranskinak edo gehigarriak. Ikerkuntza-proiektuaren bukaeran duten erantsitako agiri dira. Agiri hauek informazio osagarria eskaintzen dute, baina beren hedadura edo ezaugarriak direla medio, ez dira egokiak begiesten Ikerkuntza-proiektuaren atal nagusietan sartzeko. Agiri hauen artean honako hauek aurki ditzazkegu: datuen bilketarako jatorrizko tresnak, baimenak lortzeko igorritako eskutitzak, ...

4. Ikerkuntza-proiektu motak

Aurreko puntuan, Ikerkuntza-proiektuaren elementu garrantzitsuenen eskema orokorra aurkeztu dugu. Atal honetan, Ikerkuntza-proiektuen hiru adibide edo eredu aurkezten dira. Proiektu-mota hauek, ikerkuntzaren zereginari aurre egiteko hiru era desberdinen ordezkariak kontsidera daitezke. Konkretuki, ikerkuntza kuantitatibo, kualitatibo eta Ikerkuntza-Ekintzazko hiru proiektuen adibideak aurkezten ditugu.

Zergatik hiru hauek? Erabilitako irizpidea guztiz metodologikoa da bistan denez, ikerketak burutzeko hiru modu desberdin nabariak dira eta. Hala ere, hiru eredu hauek Hezkuntzan egiten den aukera zabala jasotzen dute.

Ikerketa kuantitatiboan kasuan gehien erabiltzen den eredu da. Gainera, ikerkuntza-proiektuak finantzatzeko deialdi askoren protokolei gehien egokitzen den eredu da.

Metodologia kuantitatiboa erabiltzen ez duten ikerketen kasuan, proiektuak burutzeko erreferentzien gabezia handia dago. Ikerketa kualita-

tibok malgutasun handiagoa onartzen dutenez beste eskema behar dute. Ikerkuntza-Ekintzaren kasua desberdina eta berezia da. Bere ezaugarrien artean honako hauek aipa daitezke: oso elkarreraginezkoa, oso malgua eta bereziki, partaideen protagonismo handia ikerketaren prozesuan. Gainera, ikerketa-mota hauek oso espezifikoak diren ikerkuntza-arazo motari erantzuten diote.

4.1. *Ikerkuntza kuantitatiborako proiektua*

Ikerketa kuantitatiboko proiektuen ezaugarrietako bat, kasik erabateko estandarizazioa da. Oro har, zientzia-erkidegoak onartutako eskema orokor bat dagoela esan daiteke. Deialdi desberdinetan, proiektuak aurkezteko eskakizun formalen arabera izaten dira eskema honen aldaketak.

Hezkuntzaren Ikerkuntzari buruzko argitalpenetan oso gutxitan jasotzen da ikerkuntza-proiektuen gaiaren inguruko problematika. Ondoren aurkezten den eskema, Hernández Pina (1995, 1997) irakasleak aurkeztutako sintesia da.

IKERKUNTZA-PROIEKTUA

IZENBURUA:

EGILEA/AK:

LABURPENA:

GAKO-HITZAK:

I. Aurrekariak eta gaiaren egungo egoera

- Ikerketaren testuinguru orokorra.
- Azterketaren garrantzia bera zientzi eta hezkuntza-interesarengatik.
- Nondik norako teoriko, metodologikoa eta gaiarekin erlazionatutako ikerketen egungo egoera.
- Ikerkuntza-arazoaren planteamendua.

II. Helburu eta hipotesiak. Azterketaren aldagaiak

- Ikerketaren helburu/ak orokorra/k.
- Ikerketaren hipotesia/k.
- Aldagaien definizioa.

III. Ikerketaren metodologia

- Ikerketaren diseinua.
- Populazio eta laginaren deskribapena.
- Informazioaren bilketarako tekniken deskribapena.
- Ikerketaren prozeduraren deskribapena.
- Aurrikusitako analisi estatistikoa.

- Ikerketaren denboratzea.
 - Bibliografia-berrikuspena.
 - Datuen bilketarako tresnen eraiketa.
 - Landa-lana.
 - Datuen analisisa eta interpretazioa.
- Ikerkuntza-txostenaren idazketa.
- Ikerketaren aurrekontua.

IV. Bibliografia

- Proiektuaren erredakzioan erabilitako bibliografia.
- Interesgarria kontsideratzen den beste bibliografia.

V. Eranskinak

- Ikertzaileak nabaria kontsideratzen duen dokumentazioa (datuen bilketarako tresnak, esku-sartze programak, ...)

Ikus dezagun atal bakoitza:

- *Aurrekariak eta gaiaren egungo egoera*. Lehendabiziko atal hau ikerkuntza-gaiaren egoeraren aurkezpenean oinarritzen da, bai maila teoriko bai ikerkuntzazkoan. Gogoeta honek ikerkuntza-arazoaren planteamendura eraman behar du, era koherentean.
- *Helburu eta hipotesiak*. Azterketaren *aldagaiak*. Bigarren atal honek ikerketaren asmoak formulatzeko eta helburuetan zehazteko beharri erantzuten dio. Hainbat kasutan hipotesiak formulatzen dira.
- *Ikerketaren metodologia*. Ikerkuntza-prozesuaren elementu garrantzitsuenen deskribapena da, hala nola, diseinua, lagina, datuak bilatzeko teknikak, aurreikusitako analisiak, ... Honi, planifikazioa eta aurrekontua gehitu behar zaizkio.
- Azkenik *Bibliografia* eta *Eranskinak*. Azken hauek, irakurketarako eragozgarri eta nekagarria, baina aipagarria kontsideratzen den informazioa jasotzen dute.

4.2. Ikerkuntza kualitatiborako proiektua

Metodologiazko eskuliburuetan ikerketa kualitatiboaren eskema oso orokorrak aurkezten dira. Badirudi, metodologia kualitatiboaren izaera malgu eta elkarreraginezkoak ikerkuntza-proiektu oso egituratuaren aurkezpena eragozten duela. Izaerak berak eragozten du aldaera desberdinak bildu ditzaketen eredia aurkeztea. Rodríguez, Gil eta Garcíak dioten bezala, «*los investigadores, cuando realizan una investigación cualitativa, no siempre operan siguiendo un esquema de acción previamente determinado, y cuando tal esquema existe, tampoco es el mismo para todos ellos*» (1996: 62 orr.).

Dena den, Vallesek dioen bezala (1997), ikerkuntza kualitatiboan ere hartu behar dira ikerketaren diseinuari buruzko erabakiak. Erabaki horiek ikerketaren prozesuaren aurretik eta bitartean hartu daitezke eta askotan gainera, hartzen dira.

Orotara, ikerketarako egitasmoa irekia, malgua, hitzartua eta gainera-korra gisa definitzen da. Elkarrizketa edo adostasunaren bitartez sortutako beharren arabera egitasmo horrek baimentzen du ikerketa-prozesuaren bitartean aldaketak sartzea.

Edozein modutan, ikerketa-proiektuari buruz jarduten denean, ikerketaren hasieran hartzen diren erabakiei buruz hitz egin behar da, horien ebazpena baita ikerketa-proiektua justifikatzen duena. Erabaki horietako batzuk honako hauek dira:

- Non burutuko den ikerketa (eszenatokia).
- Nortzuek parte hartuko duten (subjektuak, kasuak).
- Partaide bakoitzak zein papera jokatu duen (rol).
- Eginbeharreko aktibitateak.
- Bildu nahi diren datu-mota.
- Datuak biltzeko era.
- Datuak analizatzeko era.
- Ikerketari nola eman sinesgarritasuna.
- Aurrekontua.
- Egutegia.
- Aldi desberdinen sekuentzializazioa.
- ...

Aurrean planteatutako arrazoietatik aparte, badaude beste arrazoiak ikerketa kualitatiboko proiektua egiteko beharra justifikatzen dutena. Arrazoi horien artean, ondoko hauek nabarmen daitezke:

- a) ikerketa gehienak denbora-epe jakinean burutu behar dira,
- b) taldeka egiten diren ikerketek koordinazio eta konparagarritasun handiagoa eskatzen dute
- c) ikertzailea ez da zerotik abiatzen, ikertu behar den gaiaren kuestio-egoerari buruz zerbait jakiten baitu eta maila teorikozko lehen-tasunak izaten baititu.

Hurrengo orrialdean aurkezten den ikerkuntza-proiektuaren balizko eskema, Rodríguez, Gil eta García (1996) egindako proposamenean oinarritzen da.

4.3. *Ikerkuntza-Ekintzarako proiektua*

Ikerkuntza kualitatiboaren kasuan ikerketa multzo zabal batentzat baliagarria den ikerkuntza-proiektuaren eskema aurkeztea zaila bada, Ikerkuntza-Ekintzaren kasuan arazoa handiagoa da.

IKERKUNTZA-PROIEKTUA

IZENBURUA:

EGILEA/K:

1. Ikerketaren helburuak.
2. Kuestio-egoera: proiektuaren garrantzia eta nabarigarritasuna.
3. Ikerkuntza-arazoaren formulazioa.
4. Ikerkuntza-arazoaren marko teorikoa.
5. Ikerkuntza-metodoaren deskribapena.
 - Ikerketa-mota.
 - Eszenatokia eta hartarako sarbidea.
 - Kasu edota subjektuen hautaketa.
 - Partaideen rolak.
 - Jarduerak.
 - Sinesgarritasun-irizpideak.
6. Informazio-bilketarako teknikak.
7. Datu-analisirako teknikak.
8. Denborazko planifikazioa.
9. Aurrekontua.
10. Bibliografia.
11. Eranskinak.

Hainbat kasutan Ikerkuntza-Ekintza motako ikerketek ikerketa kualitatiboentzat aurkeztutako eskema jarraitu dezaketela egia bada ere, beste kasu askotan eta berezitasun batzuk direla medio, eredu horrekin bat ez datorrela ere esan behar da.

Ikerkuntza-Ekintzak duen berezko prozesuaren malgutasunari, eskema bat aurkeztea zailtzen duten beste faktore batzuk gehitu behar zaizkio. Horien artean ikerketaren prozesuan eta ikerketaren plangintzan partaideek izaten duten inplikazio handia nabarmendu behar da.

Ikerkuntza-Ekintza prozesuak, taldeak ekintza eta gogoetazko zikloen espirala (planifikatu, jardun, behatu eta hausnartu) jarraitu behar duela suposatzen duela kontuan hartu behar den beste faktorea da (Perez Serrano, 1994). Honen ondorioz, Ikerkuntza-Ekintzazko prozesu osoan, ikerketa egitasmo bat baino gehiago planteatu daiteke. Ildo honetatik Bartolome eta Anguerak (1990), Ikerkuntza-Ekintzaren diseinua elkarreraginezko diseinua dela diote eta ezin direla alde zehaztu analisi, planifikazioa, hausnarketa eta abarren saioak.

Aurreko guztietatik zera ondoriozta daiteke: ikerketaren prozesu osorako plangintza baino gehiago, kasu honetan hasierako egitasmoa aurkeztera

mugatu beharko ginatkeela. Egitasmo hau ikerketaren prozesuan zehar aldatu eta osatuko da.

Ondoren, gure ustez Ikerkuntza-Ekintzazko proiektua formulatzera-koan kontsideratu behar diren elementuen balizko eskema aurkezten dugu. Eskema hau oso orokorra da, zalantzarik gabe. Ikerketa proiektu baten eskema baino gehiago, mota honetako prozesua martxan jartzeko erabaki garrantzitsuenen multzoa dela esan daiteke. Ikerkuntza-Ekintzazko proiektuei buruz aipamen bereziak egiten dituzten eskuliburu eta argitalpen gutxi dago. Hau dela eta, erreferentzi gutxi horiekin batera metodo hau erabili duten ikerketen adibide edo txostenak erabili ditugu. Erabili ditugun erreferentzien artean honako hauek bereiztu daitezke: Goyette eta Lessard-Hébert (1988), Bartolomé eta Anguera (1990), Buendía (1993) Pérez Serrano (1994), Elliot (1996), Latorre, del Rincón eta Arnal (1996), Buendía et al. (1999), Latorre (2003).

IKERKUNTZA-PROIEKTUA

IZENBURUA:

EGILEA/K:

1. Ikerketaren objektuaren identifikazioa:
 - Ikerketaren beharraren deskribapena.
 - Ikerketaren helburuen deskribapena.
 - Arazoa sortzen den testuinguruaren deskribapena.
 - Jardunezko-hipotesien formulazioa.
 - Ikerkuntza-arazoaren formulazioa.
2. Ikerketa burutu behar den testuinguruaren deskribapena: tokiak, baliabi-deak, negoziazioak, konpromisoak, inplikaturako egileen ardurak, marko etikoa, ...
3. Burutu behar diren jardueren deskribapena.
4. Datuen bilketa eta analisirako prozeduren eta emaitzen baliotasuna ziurtatuko dutenen kontrolen zerrenda eta deskribapena.
5. Denborazko planifikazioa: jarduerak, bilerak, datu-bilketa, ...
6. Aurrekontua.
7. Bibliografia.
8. Eranskinak.

Proiektuaren eredu honetan nabarmendu behar diren aspektuak ondoko hauek dira:

- ikerkuntza-arazoa sortzen den testuinguruaren deskribapena, alegia, hezkuntzazko praktika eta praktikoeekin erabat lotua egoten den ikerkuntza-arazoa.

—ikerketa burutu behar den testuinguruaren deskribapena: guneak, baliabideak, negoziaketak, konpromisoak, inplikaturako eragileen ardurak, etikazko testuingurua, etab.

5. Proiektuaren aurkezpena eta negoziazioa

Ikertzaileak ikerketa-proiektua bukatu bezain pronto, onartu behar duen pertsona edo erakundeari aurkeztu beharko dio, edo zuzenduko duelako edo finantzatu behar duelako. Nahiz eta aldi hau ikerketa-proiektuaren burutzapenarena baino geroagokoa izan, kontuan hartzea komeni da. Ikerketa-proiektua nola dagoen pentsatua, argumentatua eta idatzia, proiektu beraren onarpena edo ukapena baldintza dezake eta ondorioz ikerketaren burutzapena.

Proiektua onartu duen pertsonak edo erakundeak ematen du bere epaia ikerketa-proiektua gisa aurkeztutako dokumentutik abiatuta. Proiektu hori idatzia eta aurkeztua dagoen moduak garrantzi handia dauka ebaluazioaz arduratzen diren pertsonak konbentzitzeko, bai proiektatu den ikerketaren egingarritasunaz bai bere kalitateaz.

Ikerketa-proiektuaren erredakzioan badaude alderdi batzuk kontuan hartu behar direnak. Ez dugu ahaztu behar, ikerketa-proiektua erredaktatzen duten pertsona edo pertsonak helarazi nahi dituzten ideiak ulertarazteko egiten dutela. Hau dela eta, ideia horiek nola azaldu daitezkeen denbora eman beharko dute pentsatzen.

Idaztankerak, erraza, argia, zehatza eta erakargarria behar du izan, literarioa baino gehiago tankera zientifikorantz jotzen duelarik. Norabide honetan, Icart, Fuentelsaz eta Pulpón (2001) bi tankera horiek desberdintzen dituzten hainbat alderdiz osatutako taula aurkezten dute.

Zientzia eta literatur tankeren arteko aspektu desberdintzaile batzuk

Zientzia tankera	Literatur tankera
Informatzaila.	Atsegingarria.
Faktiko (egiteetan oinarritua).	Emoziozkoa (iritzietan oinarritua).
Objektiboa. Zehatza.	Subjektiboa. Abstraktua.
Inpersonala eta desinteresatua.	Pertsonala edo interesatua.
Informazio frogagarria aurkezten du.	Gertaera eta egoerak asmatzen ditu.
Erakusten eta egiaztatzen du.	Irakokitzen du.
Termino konbentzionalak.	Kutsu pertsonala.
Aurrez ezarritako ordena jarraitzen du.	Aurrez ezarritako ordenarik gabe sortu daiteke.
Irakasten du.	Atsegin ematen du.

Icart, Fuentelsaz eta Pulpón-etik hartua, 2001: 124-125 orr.

Ikerketa-proiektuaren erredakzio zuzenerako beste aholku edo iradokizunak honako hauek dira:

- Idatzi baino lehen aditzera eman nahi denari buruzko ideiak argiak izan.
- Puntuak garatzeko gida gisa erabili daitekeen eskema bat egin.
- Azaleko, garrantzirik gabeko edota errepikakorrak diren ideiak ekidin.
- Aditzera eman nahi den ideiarako hitz egoki eta zehatzak erabili.
- Irakurlea galtzera eramán dezaketen esaldi luzeegiak ez erabili.
- Testuaren esaldi eta lerroalde guztien arteko koherentzia bilatu.
- Generoa, arraza edo gai-gabeziarekiko hizkuntza soslaitua ekidin.

Azkenik, erredakzioaren hainbat alderdi formalak aipatu beharko lirake, hala nola, orrialde-kopurua, margenak, orrialdeen zenbakuntza, etab. Kasu gehienetan alderdi hauek baldintzatuak egoten dira ikerketa-proiektuaren balizko ebaluatzaileek garatutako azalpenengatik.

Tankera eta erredakzioaren aspektuei dagokionez, «American Psychological Association» elkargoak argitaratu den dokumentuak (APA, 2001) informazio ugari eskaintzen du.

Ikerkuntza-proiektuaren aurkezpenari dagokionez, «formulario» eta «protokolo» izenekin ezagunak diren dokumentuak aurki ditzakegu. Agiri hauek eta ikertzaile edo ikerketa-taldeari buruz eskatzen den informazioak ikerkuntza-plana osatzen dute (García Roldán, 1995). «Formulario» edo «protokolo» honen helburu nagusia, ikerkuntza-proiektuaren ebaluazioari begiratuz, berrikuspena ahalbidetuko duen agiri idatzia sortzea da.

Formularioak desberdinak dira, hartzailea izango den erakundearen arabera. Horien adibide bat, Euskal Herriko Unibertsitateak ikerkuntzarako diru-laguntzak emateko urteroko deialdian eskatzen duen formularioa da. Formulario hau Euskal Herriko Unibertsitateko web orrian aurki daiteke (<http://www.ehu.es>).

6. Proiektuaren ebaluazioa

Proiektu bat ebaluatzea, proiektuaren kalitatea baloratzea da. Bi motako ebaluazioaz hitz egin daiteke.

Alde batetik kanpo-ebaluazioa, hau da, ikerkuntza-proiektuarekin zeri-kusirik ez duten pertsonak edo erakundeek egiten duten ebaluazioa, baime-nak edota finantziarioa emateko helburuarekin egiten dena. Ebaluatzeko irizpideak kasu honetan, pertsona edo erakunde horiek finkatzen dituzte-nak dira. Irizpide hauek ezagutuko balira deialdian, ikertzaileak kontuak hartu beharko lituzke proiektua burutzeko uanean.

Beste alde batetik, proiektua egiten duen pertsona berak egin dezakeen ebaluazioa kontsidera dezakegu. Hau barne-ebaluazioa da eta helburua

zera izaten da: ikerketan garrantzitsuak izan daitezkeen hainbat aspektuak ziurtatzea, hala nola, originaltasuna, adierazpenaren argitasuna, koherentzia teoriko eta metodologikoa, etab. Ebaluazio honek, burutu duen ikerkuntza-proiektuak kalitatezko gutxieneko baldintzak betetzen dituela bermatzen ematen dio ikertzaileari.

Deigarria da baina bibliografia zientifikoa ez da arazo honetaz arduratu eta ikerkuntza-proiektuak ebaluatzeko tresnak jasotzen dituzten argitalpenak ia ia ez daude. Ikerkuntza-txostenak ebaluatzeko berriz, erreferentziak ugariagoak dira. Arazo honetara hurbiltzeko asmoz, bai txosten, bai proiektuetarako baliagarriak diren printzipio orokor batzuk kontsideratuko ditugu:

- Proiektatutako azterlanaren **berritasuna** eta interesa.
- Azalpenaren **argitasuna**, alegia, ahalik eta zabalena den audientziarentzat ulergarria izan dadin.
- Ikerkuntza-proiektuan aurkeztutako aldi desberdinen arteko metodologia **koherentzia**.
- Balizko aurkikuntzen **aplikagarritasuna** eta ondorioak, bai maila zientifikoan bai Hezkuntzarako aplikapen praktikoari begiratuz.

Ikerkuntza-txostenak ebaluatzeko planteatzen diren hainbat irizpide eta txostenak berak erredaktatzeko literatura zientifiko edota ikerkuntza-proiektuen deialdietan aurkitu ditugun hainbat arauetatik abiatuz (Colás eta Buendía, 1994; García Roldán, 1995; Hernández Pina et al., 1995; Buendía, Colás eta Hernández 1997; Salkind, 1999, APA, 2001, Icart, Fuentelsaz eta Pulpón, 2001 eta Universidad del País Vasco - Euskal Herriko Unibertsitatea, 2004), ikertzaile berak ikerketa-proiektuak ebaluatzeko kontuan har ditzakeen alderdi batzuk atera dira.

Planteatzen den alderdien zerrenda proiektu bakoitzaren ezaugarrietara egokitu beharko da. Proiektu konkretu batzuetarako aplikagarriak ez diren alderdiak topatzea gerta daiteke. Hona hemen alderdi horietako batzuen zerrenda:

Izenburua

—Era argian azaltzen al du egin den lanaren edukia?

Laburpena

—Azterlanaren funtsezko zatiak jasotzen al ditu? ¿Helburuak, arazoa, ikerketaren testuingurua, ikerketa-mota, azterlanaren subjektuak eta datuen bilketa-analisirako egitasmoa?

Ikerketa-arazoaren testuinguraketa

—Berrikusitako bibliografia alor horretan aurretik egindako lanekin erlazionatua al dago?

- Berrikuspen bibliografikoaren kontzeptuzko eta metodologiazko ekarpenak eta azterlanerako ekarpen hauen erabilgarritasuna nabarmentzen al dira?
- Berrikuspen bibliografikoa garaikoa al da?
- Azterlanaren asmoa garbiki azaltzen al da?
- Helburu nagusiak eta sekundarioak garbiki desberdintzen al dira?
- Formulaturako helburuak errealistak, zehatzak eta argiak al dira?
- Ikerkuntza-arazoak garbiki formulatua al dago?
- Ikerkuntza-arazoarentzat erreferentziagarria den marko teoriko eskaintzen al da?
- Ikertzailea edo ikertzaile-taldearen interesa, iguripen eta balizko eraginak aski deskribatzen al dira?
- Azterlanaren garrantzia justifikatua al dago?
- Formulatu diren hipotesiak, azterlanaren arazoa eta helburuentzat egokiak al dira?
- Formulatu diren hipotesiak teorikoki justifikatuak eta argiki formulatuak al daude?

Metodologiaren planteamendua

- Erabakitako ikerketaren ikuspegia argiki definitua al dago?
- Aldagaiak argiki definituak al daude?
- Ikerketaren diseinu edo egitasmoa argiki definitua al dago?
- Eszenatoki eta partaideen izaera eta ezaugarriak era zehatzean deskribatzen al dira?
- Partaideak aukeratzeko erabili den prozedura argiki deskribatzen al da?
- Datuak biltzeko erabakitako teknikak edo estrategiak argiki deskribatzen al dira?
- Informazioaren analisirako teknikak argiki zehaztuak al daude?
- Datuen bilketarako prozesua argiki definitua al dago?

Bibliografia

- Testuan agertzen diren aipamen guztiak jasotzen al dira bibliografiako erreferentzien zerrendan?
- Aipamenak eta erreferentziek ezarritako arautegia jarraitzen al dute?

Denboratzea

- Denborazko aurreikuspenak eta errealitatea bat al datoz?

Aurrekontua

- Egindako ekonomia-eskaera errealista eta programatu den zereginaren ezau-garriei doitua al da?

Beste aspektuak

- Proiektua argi idatzia al dago?
- Aurkezpena, taxuera, erredakzioa eta gisakoei buruz, zientzia-erkidegoak eskatzen dituen baldintzak betetzen al ditu proiektuak?
- Ikerketa garatzeko aurreikusten diren mugaketak eta hauek murrizteko era azaltzen al dira?
- Eranskinak era zuzenean erabili eta antolatua al daude?

7. Ikerketa- proiektua burutzeko eredu integratuaren proposamena

Artikulu honekin amaitzeko, ondoren datorren ekarpena egin nahi izan dugu. Ekarpn hau Ikerkuntza-Proiektuak gauzatzeko eskema berri baten proposamenean oinarritzen da, alegia, ikertzeko metodo diferenteei erantzun diezaiekeen Ikerkuntza-Proiektu «irekia».

Nahiz eta artikulu honetan zehar Ikerkuntza-proiektuen hiru motak aurkeztea guretzat justifikatua dagoela, batez ere ikertzeko hiru era desberdinei erantzuten dietelako, eredu berri baten bila aurrerapausoak eman behar direla ere pentsatzen dugu. Halaber eta ikuspegi teorikoagotik, metodo kuantitatibo eta kualitatiboen osagarritasunaren aldeko hainbat ekarpenak jasotzeko, «eredu integratua» beharrezkoa dela pentsatzen dugu.

Hezkuntzaren Ikerkuntzan paradigma, metodo eta tekniken osagarritasunari buruz dagoen eztabaida egoera konkretuetara ekartzeko saiakera bat da, oraingo honetan Ikerkuntza-proiektuaren kasura.

Ondoren aurkezten dugun eskemaren ezaugarri batzuk ondoko hauek dira:

- Irekia: ez dago paradigma edo ikusmolde bati lotua
- Ez dago eztabaida metodologikora bideratua, Ikerkuntza-proiektuaren erredakziora soilik baizik.
- Bere asmoa ez da Ikerkuntza-proiektu mota desberdinen sintesia izatea, zerbait desberdina baizik.
- Artikulu honen inguruan emandako hausnarketaren ondorioz, eztabaidarako proposamena da. Erabilpena eta erabilpenaren balorazioak bere bideragarritasunari buruzko informazioa eskainiko digu.

Proposatzen dugun eskema ondoko hau da:

I. Ikerketaren Testuingurua.

1.1. Ikerketaren jatorria. (Deskribapen ahalik eta zehatzena)

- Eskaria, agindua.
- Jakintzan hutsunea.
- Arazo praktikoa.
- Eskarmentua.
- Metodologian hutsunea.
- Gatazka.
- Hobetzeko interesa.

1.2. Ikerketaren justifikazioa.

- Beharrak
- Balizko ekarpenak: teorikoak, metodologikoak, hezkuntzakoak gizartekoak.

- 1.3. Ikerkuntza-arazoaren planteamendua.
 - Ezaugarriak
 - Helburuak
 - Galderak.
 - Ikerkuntza-arazoaren testuingurua (zein baldintzetan ematen den).
 - Ikerkuntza-arazoari Ikerkuntzak egindako ekarpenak.
 - Ikerkuntzaren arazo etikoak.
 - 1.4. Ikerketa burutu behar den baldintzen deskribapena.
 - Esku sartzea.
 - Programa.
 - Esperimento/diseinua.
 - Eszenatokia/rolak.
 - II. Ikerketaren antolaketa.
 - 2.1. Aukeraturtako metodoen justifikazioa eta deskribapena
 - 2.2. Ikerketarako teknikak
 - Sarbiderako teknikak.
 - Informazioaren bilketa eta analisirako teknikak.
 - Subjektuen hautaketarako teknikak.
 - 2.3. Ikerketaren kalitate-irizpideak.
 - III. Planifikazioa
 - 3.1. Jarduera-egitasmoa.
 - Berrikuspen bibliografikoa
 - Informazioaren bilketa eta analisirako tresna eta estrategien prestaketa.
 - Landa-lana.
 - Txostena.
 - Beste kuestioak: baimenak, kontsultak, proba pilotuak, pertsonalaren entrenamenduak, ...
 - 3.2. Denboratzea.
 - IV. Aurrekontua.
 - 4.1. Landa-lana.
 - 4.2. Material higigarria.
 - 4.3. Ekipamendua eta eraikuntzak.
 - 4.4. Joan-etorriak eta dietak.
 - V. Bibliografia
 - VI. Eranskinak
-

Jasotze-data: 2004-04-19
Onartze-data: 2004-04-04

The objective of this article is to offer a theoretical and practical reflection about a subject which has not been widely considered in the scientific literature and more specifically in the manuals of Educational Investigation. Firstly, the problems related to the concept of the Project of Investigation itself are presented to be followed by a description of the most important elements of the same. There follows a presentation of different types of projects of investigation based on different methods of investigation. The rules of presentation of the projects and their evaluation comprise a group of practice rules which can be of great help in carrying out the same. Lastly, an outline of what could be a project of investigation designed to overcome the differences existing between different projects, based on the investigation methodology applied, is presented.

Keywords: Educational research. Research methods. Research project. Empirical research. Qualitative research.

El objetivo del presente artículo es ofrecer una reflexión teórica y práctica acerca de un tema que no ha sido excesivamente contemplado en la literatura científica y más concretamente en los manuales de Investigación Educativa. En primer lugar se presenta la problemática correspondiente al propio concepto de Proyecto de Investigación para pasar a continuación a describir los elementos más importantes del mismo. A continuación se presentan diferentes tipos de proyectos de investigación en base a diferentes métodos de investigación. Las normas de presentación de los proyectos y su evaluación constituyen un conjunto de normas prácticas que pueden ser de valiosa ayuda para la realización de los mismo. Por último se presenta un esbozo de lo que podría ser un proyecto de investigación que intenta superar las diferencias existentes entre diferentes proyectos en base a la metodología de investigación aplicada.

Palabras clave: Investigación educativa. Métodos de investigación. Proyecto de investigación. Investigación empírica. Investigación cualitativa.

L'objectif de cet article est de proposer une réflexion théorique et pratique au sujet d'un thème qui n'a pas été particulièrement envisagé dans la littérature scientifique et plus concrètement par les manuels de Recherche éducative. En premier lieu est présentée la problématique correspondant au propre concept de «Projet de recherche» pour ensuite en décrire les éléments les plus importants. Différents types de projets de recherche sur la base de différentes méthodes de recherche sont présentés ensuite. Les normes de présentation des projets et leur

évaluation constituent un ensemble de normes pratiques qui peuvent être d'une grande aide pour leur propre réalisation. Pour finir, une ébauche de ce que pourrait être un projet de recherche qui essaie de dépasser les différences existant entre différents projets sur la base de la méthodologie de recherche appliquée est présentée.

Mots clé: Recherche en éducation. Méthodes de recherche. Projet de recherche. Recherche empirique. Recherche qualitative.

Bibliografia

- ANDER-EGG, E. (1993): *Técnicas de investigación social*. Madrid: Cincel.
- APA (AMERICAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION) (2001): *Publication Manual of the American Psychological Association: Fifth Edition*. Washington DC: APA. (1994ko gaztelanizako bertsioa: <http://www.uva.es/psicologia/arias1.htm>)
- BABBIE, E. (1999): *Fundamentos de la investigación social*. México D.F.: Thomson Learning.
- BARTOLOMÉ, M. eta ANGUERA, M.T. (Coords.) (1990): *La investigación cooperativa: Vía para la innovación en la universidad*. Barcelona: PPU.
- BUENDÍA, L. (Ed.) (1993): *Análisis de la investigación educativa*. Granada: Universidad de Granada.
- BUENDÍA, L. et al. (1999): *Modelos de análisis de la investigación educativa*. Sevilla: Alfar.
- BUENDÍA, L., COLÁS, P. eta HERNÁNDEZ, F. (1997): *Métodos de Investigación en Psicopedagogía*. Madrid: McGraw Hill.
- CEA, M.A. (1996): *Metodología Cuantitativa. Estrategias y técnicas de investigación social*. Madrid: Síntesis.
- COLÁS, P. eta BUENDÍA, L. (1994): *Investigación Educativa*. Sevilla: Alfar.
- CONTANDRIOPOULOS, A.P., et al. (1991): *Preparar un proyecto de investigación*. Barcelona: SG Editores.
- ELLIOT, J. (1996): *El cambio educativo desde la investigación-acción*. Madrid: Morata.
- GARCÍA JIMÉNEZ, E. (1994): «Investigación etnográfica». In V. GARCÍA HOZ (dir.): *Problemas y Métodos de Investigación en Educación Personalizada*, 343-375. Madrid: Rialp.
- GARCÍA ROLDÁN, J.L. (1995): *Como elaborar un proyecto de investigación*. Alicante: Universidad de Alicante.
- GOYETTE, G. eta LESSARD-HEBERT, M. (1988): *Investigación-acción: Funciones, fundamentos e instrumentación*. Barcelona: Laertes.
- HERNÁNDEZ PINA, F. (1997): «Conceptualización del proceso de la Investigación Educativa». In L. BUENDÍA, P. COLÁS eta F. HERNÁNDEZ (1997): *Métodos de Investigación en Psicopedagogía*. Madrid: McGraw Hill.
- HERNÁNDEZ PINA, F. et al. (1995): *Introducción al proceso de investigación en Educación*. Murcia: DM.
- ICART, M.T., FUENTELES, C. eta PULPÓN, A. (2001): *Elaboración y presentación de un proyecto de investigación y una tesina*. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona.

- LATORRE, A., DEL RINCÓN, D. eta ARNAL, J. (1996): *Bases Metodológicas de la Investigación Educativa*. Barcelona: GR92.
- LATORRE, A. (2003) (2003): *La investigación-acción. Conocer y cambiar la práctica educativa*. Barcelona: Graó.
- LUKAS, J.F. et al. (200): *Hezkuntza Ikerkuntzarako Hiztegia*. Donostia: Erein.
- PÉREZ SERRANO, G. (1994): *Investigación cualitativa. Retos e interrogantes: I Métodos*. Madrid: La Muralla.
- PONS, I. (1993) *Programación de la investigación social. Cuadernos Metodológicos*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.
- RODRÍGUEZ GÓMEZ, G., GIL FLORES, J. eta GARCÍA JIMÉNEZ, E. (1996): *Metodología de la investigación cualitativa*. Archidona (Málaga): Aljibe.
- RUBIO, M.J. eta VARAS, J. (1999): *El análisis de la realidad en la intervención social*. Madrid: CCS.
- RUIZ OLABUÉNAGA, J.I., ARISTEGUI, I. eta MELGOSA, L. (2002): *Cómo elaborar un proyecto de investigación social*. Bilbao: Universidad de Deusto.
- SALKIND, N.J. (1999): *Métodos de investigación*. México D.F.: Prentice Hall.
- TOLCHINSKI, RUBIO, M.J. eta ESCOFET, A. (2002): *Tesis, tesinas y otras tesituras. De la pregunta de investigación a la defensa de la tesis*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- UNESCO/OIE. (1990): *Thesaurus de la Educación*. Lausana: UNESCO-IBEDATA.
- UNIVERSIDAD DEL PAÍS VASCO - EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEA (2004): *Convocatoria general para la concesión de subvenciones a la investigación para grupos en la UPV/EHU*. Lejona. http://www.ehu.es/euskera/paginas/prin_e.htm
- Varios (1992): *Tesaurus Europeo de la Educación*. París: Mouton.